

Študijski programi oziroma smeri
Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

ČEŠKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

Oddelek
za slavistiko

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

Podatki o programu

naziv: Prvostopenjski
dvopredmetni študijski program
Češki jezik in književnost

trajanje: 3 leta

točke: 180 kreditnih točk po ECTS

Pri dvopredmetnem študijskem programu je nujna povezava z drugim dvopredmetnim študijskim programom oziroma dvopredmetno smerjo.

Opis programa

Bohemistika, kot lahko s tujko imenujemo program Češki jezik in književnost, se ukvarja s preučevanjem češkega jezika, ki je geografsko umeščen na zahodni meji slovenskega jezikovnega območja, podobno kot slovenščina. Zaradi »zahodnosti« in dolgega sobivanja z nemščino najdemo med obema jezikoma veliko vzporednic na oblikoslovni (skoraj enak sistem sklonov in glagolskih oblik), skladenjski (podobna stavčna zgradba, povezovanje stavkov, besedni red) in besedni ravnini (veliko podobnih besed). Obstajajo pa tudi razlike, ki so dober predmet raziskav, vendar pa tudi otežujejo sporazumevanje, kar se kaže npr. v obilici »lažnih prijateljev« (češ. jed = sl. strup, češ. zrak = sl. vid) in v posledičnih nesporazumih pri komunikaciji. Da bi se temu izognili, moramo razlike dobro usvojiti in znanje uporabiti pri prevajanju različnih vrst besedil, tako strokovnih in poslovnih (Češka se uvršča med pomembne zunanjetrgovinske partnerice Slovenije in temu primerna je potreba po medsebojni ustni in pisni komunikaciji) kot tudi literarnih.

Poleg usvajanja jezika, ki se ga pri študiju učimo od začetka, torej brez potrebnega predznanja, se pri študiju posvečamo tudi obsežni češki književnosti, ki je nastajala že od začetka 14. stoletja in ponuja veliko prostora za primerjave, saj sta si bila češki in slovenski kulturni prostor zgodovinsko zelo podobna – več stoletij sta oba naroda živela znotraj avstrijske monarhije, od začetka 19. stoletja pa so si intelektualci obeh narodov prizadevali za narodni prerod. Češka književnost s svojo dolgoletno tradicijo je bila toplo sprejeta pri Slovencih, v tem času so nastali tudi prvi večji

prevodi, redkost pa niso bili niti osebni stiki med slovenskimi in češkimi ustvarjalci – in vse to živahno poteka še danes.

Cilj zasnove študijskega programa Češki jezik in književnost je, da študente in študentke opremi s temeljitim poznavanjem češkega jezika ter poglobljenim pregledom češke književnosti in kulture v njenem razvoju in povezavi z geografskim območjem uporabe češčine. Poleg »šolskega« pouka si prizadevamo tudi za usvajanje praktičnih veščin. Zato se vsako leto uspešno udeležujemo mednarodnega prevajalskega natečaja za tuje bohemiste na Karlovi univerzi v Pragi in izvajamo različne projekte, ki omogočijo uporabo znanja v praksi in pridobitev delovnih izkušenj (rezultat študentskega projekta TuSMO je na ogled na <https://www.study-online-language.com/turizem-ljubljana/>).

Pomemben del programa je ponudba študijskih bivanj na Češkem, ki se v prvem letniku uresničuje prek poletnih šol, v višjih pa tudi prek eno- ali dvosemestrskih bivanj v okviru programov Erasmus+ in Ceepus na katerikoli od pomembnejših čeških univerz. V Ljubljani pa več kot deset let uspešno deluje tudi aktivnost »Rozmluv se«, tedenska srečanja, pri katerih študentje iz Češke svoje slovenske vrstnike v neformalnem okolju spodbujajo k pogovoru v češčini.

Na oddelku organiziramo tudi številne občutlivijske dejavnosti (literarni in filmski večeri, delavnice prevajanja in podnaslavljanja, druženje pred božično-novoletnimi prazniki, Slovanski večer ob koncu študijskega leta), ki poskrbijo za dodatne prijetne spomine iz študijskih let.

Predmetnik

	predavanja	vaje	seminar	skupaj	kreditne točke
1. letnik					
1. semester					
1. Uvod v študij jezika	30			30	3
2. Sodobni češki jezik 1 (Fonetika in fonologija)	15	30		45	4
3. Uvod v študij književnosti	30	30		60	4
4. Lektorske vaje iz češkega jezika 1/1		90		90	4
2. semester					
5. Sodobni češki jezik 2 (Oblikoslovje 1)	30	15		45	4
6. Kultura, civilizacija in pismenstvo	30	30		60	4
7. Osnove slovenskega jezika pri študiju zahodnoslovanskih jezikov			30	30	3
8. Lektorske vaje iz češkega jezika 1/2		90		90	4
2. letnik					
3. semester					
9. Sodobni češki jezik 3 (Oblikoslovje 2)	30	15		45	4
10. Češka književnost 1. polovice 19. stoletja	30	30		60	4
11. Lektorske vaje iz češkega jezika 2/1		60		60	4
12. Izbirni strokovni predmet 1		60		60	3
4. semester					
13. Sodobni češki jezik 4 (Skladnja)	30	30		60	4
14. Uvod v študij slavistike	30			30	3
15. Lektorske vaje iz češkega jezika 2/2		60		60	4
16. Češka književnost 2. polovice 19. stoletja	30	15		45	4
3. letnik					
5. semester					
17. Izbirni strokovni predmet 2			30	30	3
18. Češka književnost 1. polovice 20. stoletja	30	15		45	4
19. Teorija prevajanja	30			30	3
20. Lektorske vaje iz češkega jezika 3/1		60		60	3
21. Izbirni strokovni predmet 3 ali splošni izbirni predmet	30			30	3
6. semester					
22. Sodobni češki jezik 5 (Leksikologija)	15		15	30	4
23. Lektorske vaje iz češkega jezika 3/2		60		60	3
24. Češka književnost 2. polovice 20. stoletja	30	30		30	4
25. Diplomsko delo					3

Nabor strokovnih izbirnih predmetov

		predavanja	vaje	seminar	skupaj	kreditne točke
1.	Lektorat drugega slovanskega jezika – poljski jezik		60		60	3
2.	Lektorat drugega slovanskega jezika – slovaški jezik		60		60	3
3.	Diplomski seminar iz jezikoslovja			30	30	3
4.	Diplomski seminar iz književnosti			30	30	3
5.	Motivi in teme v slovenski književnosti	30			30	3
6.	Pregled ruske kulturne zgodovine	15	15		30	3
7.	Južnoslovanske družbe in kulture 1		60		60	3
8.	Južnoslovanske družbe in kulture 2		60		60	3
9.	Stara cerkvena slovanščina – glasoslovje/ Stara cerkvena slovanščina – glagolsko oblikoslovje/Pregled najstarejših (cerkveno) slovanskih besedil (predmeti se izvajajo ciklično)	30			30	3
10.	Pregled slovanskih jezikov/Pregled zgodovine (slovanskega) primerjalnega jezikoslovja/Pregled metod zgodovinskega jezikoslovja (predmeti se izvajajo ciklično)	30			30	3
11.	Kulturna zgodovina zahodnih Slovanov	30			30	3
12.	Družbene razsežnosti slovenskega jezika	30			30	3
13.	Lektorat drugega slovanskega jezika – hrvaški in srbski jezik		60		60	3
14.	Lektorat drugega slovanskega jezika – makedonski jezik		60		60	3
15.	Lektorat drugega slovanskega jezika – bolgarski jezik		60		60	3
16.	Lektorat drugega slovanskega jezika – ruski jezik		60		60	3

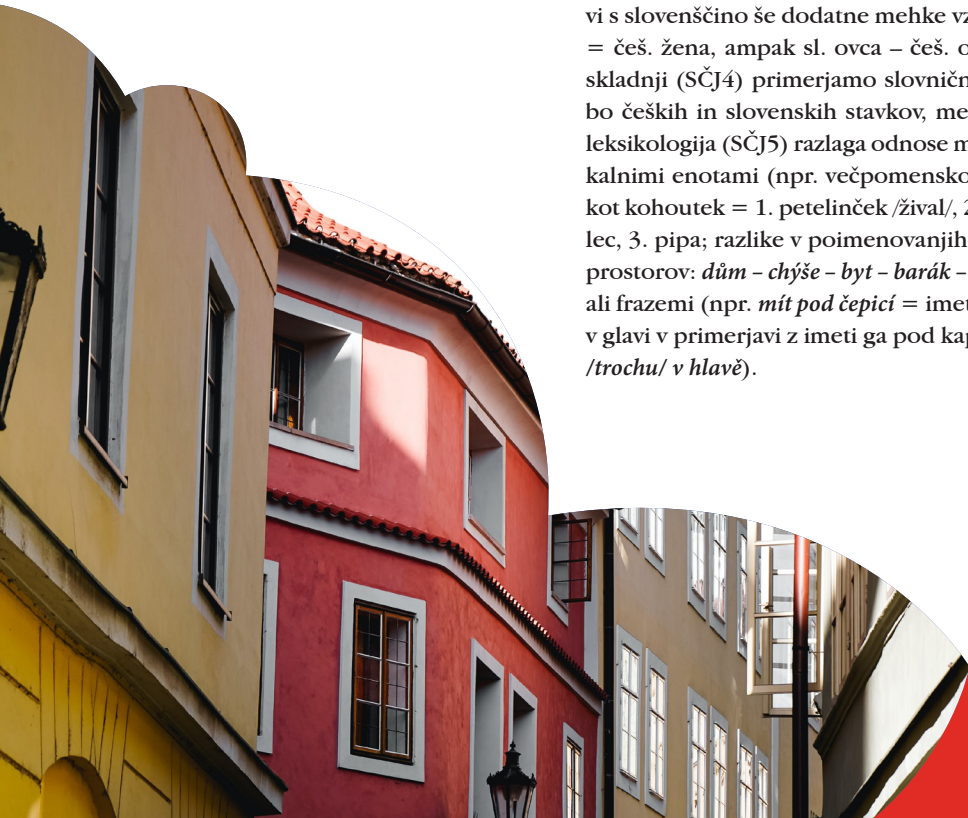
Spletna različica

Vsebinska predstavitev izbranih predmetov

Ogrodje študija sestavljajo trije sklopi temeljnih bohemističnih predmetov, ki so predstavljeni v nadaljevanju (lektorske vaje, predavanja in vaje iz sodobnega češkega jezika ter literarni predmeti). Sledita še sklop splošnih predmetov, ki služijo kot uvodi v različna študijska področja ali pa prinašajo bolj splošen vpogled v določeno specializirano problematiko, ter sklop izbirnih predmetov, pri katerih poudarjamo zlasti možnost učenja ostalih (zahodno)slovanskih jezikov, kar bistveno poveča zaposlitvene možnosti diplomantov in diplomantk.

Sodobni češki jezik (SČJ) 1–5:

Gre za sklop predmetov, ki po jezikovnih ravlinah sistematično obravnavajo češki jezikovni sistem v primerjavi s slovenskim. Pri glasoslovju (SČJ1) predstavimo npr. specifično češki glas »ř«, vlogo čeških »h« in »g« v sistemu, ugotovimo, zakaj se češčina sliši »kot da se poje« in kako se to doseže. Pri besedotvorju (SČJ2) se ukvarjamo z načini tvorbe besed, npr. z bogastvom in raznolikostjo oblik in rabo manjšalnic v češčini ali pridevnikov s čustveno obarvanim pomenom (npr. *sladký* – *sladouchký* – *sladounký* – *sladoulinký*). Oblikoslovje (SČJ3) obravnava pregibne besede in njihovo sklanjanje oz. spreganje, pojasni posebnosti, npr. zakaj ima češčina v primerjavi s slovenščino še dodatne mehke vzorce (sl. = češ. žena, ampak sl. ovca – češ. ovce). Pri skladnji (SČJ4) primerjamo slovnično zgradbo čeških in slovenskih stavkov, medtem ko leksikologija (SČJ5) razlaga odnose med leksikalnimi enotami (npr. večpomenskost besed kot kohoutek = 1. petelinček /žival/, 2. sprožilec, 3. pipa; razlike v poimenovanjih bivalnih prostorov: *dům* – *chýše* – *byt* – *barák* – *vila* idr.) ali frazemi (npr. *mít pod čepicí* = imeti kaj soli v glavi v primerjavi z imeti ga pod kapo = *mít /trochu/ v hlavě*).

Literarni predmeti

Sklop petih predmetov prinaša postopen oris češke književnosti v njeni tisočletni tradiciji. Najstarejših obdobj česke književnosti, ki segajo od 9. do 18. stoletja, se dotaknemo pri predmetu Kultura, civilizacija in pismenstvo. Spoznamo pomembnost češkega kulturnega prostora v njegovem intelektualnem razvoju po ustanovitvi Karlove univerze v Pragi l. 1348 – iz tega časa imamo številne prevode v češčino, izvirne drame, kronike, poezijo, literaturo različnih zvrsti, ki je postala temelj humanistične in baročne češke književnosti. Pri Češki književnosti 19. in 20. stoletja predstavimo npr. ustvarjalnost romantičnega pesnika K. H. Máche, prijatelja F. Prešerna, živahne povezave med češkimi (J. K. Tyl, F. L. Čelakovský) in slovenskimi (M. Čop) književniki prve polovice 19. stoletja, pomembne avtorje, povezane s slovenskim prostorom, npr. J. Nerudo (prijatelj F. Gerbiča) ali J. Vrchlickega, ki je prijateljaval z A. Aškercem. Odkrivamo ozadje nastanka Haškovega romana Švejk in proučujemo naprednost češke medvojne avantgarde. Izvemo, za katero dramo je K. Čapek izumil besedo »robot«, kako nenavadno se je razvijala češka drama v 60. letih 20. stoletja, kaj je bil češki samizdat in kaj underground ter veliko drugega.

Lektorske vaje iz češkega jezika 1/1 do 3/2

Za skupnim imenom sklopa predmetov se skriva praktično učenje češkega jezika, ki se začena od začetka – predznanje jezika torej ni potrebno. Del vaj, namenjen predvsem češki slovnici, poteka pri domači lektorici, veliko pozornosti je pri tem namenjene razlikam med slovenščino in češčino na slovnični in na besedni ravni (zakaj v češčini rečemo duše in ne duša kot v slovenščini; zakaj se Čehi čudijo, ko vidijo napis Otroek v avtu /češ. otrok = sl. suženj/ ali ko jih na slavnostnem dogodku pozdravi župan mesta /češ. župan = sl. jutranja halja/). Drugi del ur pa je posvečen konverzaciji, ki jo vodi tuja lektorica, rojena govorka češčine. Tu obravnavamo najrazličnejše teme, od vsakodnevnih komunikacijskih situacij (nakupi, v restavraciji, orientacija v mestu) do spoznavanja življenja na Češkem v vsej njegovi raznolikosti (kaj Čehi najraje jedo, kam gredo na dopust, katere so najpomembnejše družbene in kulturne institucije ...). Že v drugem letniku začnemo iz češčine v slovenščino prevajati preprosta besedila, prevajanju pa je posvečena kar polovica ur v tretjem letniku, tako da so diplomanti in diplomantke prve stopnje zmožni iz češčine v slovenščino prevesti najrazličnejše zvrsti besedil.

Pogoji za dokončanje programa

Za dokončanje programa Češki jezik in književnost mora študent oz. študentka opraviti vse obveznosti, ki jih določajo študijski program in učni načrti posameznih predmetov, v skupnem obsegu 90 KT. Ker pa je program dvopredmeten, se študij zaključi šele, ko študent oz. študentka na obeh izbranih programih opravi vse obveznosti, v skupnem obsegu 180 KT. Na študijskem programu Češki jezik in književnost je v predmetnik 3. letnika vključeno krajše Diplomsko delo, ki ga je treba oddati v pisni obliki in ustno zagovarjati.

Strokovni profil in veščine

S prvostopenjskim programom Češki jezik in književnost diplomant oz. diplomantka pridobi funkcionalen in širok nabor znanja ter kompetenc s področja češkega jezika, književnosti, kulture in zgodovine s poudarkom na njihovi vlogi v širšem srednjeevropskem prostoru. Poleg praktičnega obvladovanja češkega jezika program zagotavlja teoretične osnove za učinkovito in sistematično reševanje konkretnih strokovnih problemov, študentom in študentkam pa predstavi tudi temelje raziskovalnega dela, nujne za nadaljevanje študija na drugi stopnji.

Zaradi dvopredmetnosti prvostopenjskih univerzitetnih programov, s katerimi diplomanti in diplomantke dosežejo znanje in usposobljenost iz dveh disciplin, so sposobni še boljšega prenosa veščin z enega področja na drugo ter fleksibilne uporabe pridobljenih znanj v različnih situacijah – imajo torej širši nabor kompetenc za trg dela.

V okviru študija diplomanti in diplomantke med drugim pridobijo sposobnost tekočega govorjenja, branja, razumevanja in tvorjenja besedil v češčini, odlično poznavanje jezikovnih slovničnih pravil, poznavanje literarnozgodovinskih obdobjev, temeljnih avtorjev in del literarnega kanona, specifik kulture ter poglobljeno orientacijo v zahodnoslovenskem in srednjeevropskem prostoru.

Zaposlitvene možnosti

Diplomirani strokovnjaki za češki jezik in književnost lahko delujejo na različnih področjih tako v javnih in državnih službah ter kulturnih ustanovah kot v gospodarstvu in zasebnih podjetjih (Češka se uvršča med pomembnejše zunanjetrgovinske partnerice Slovenije), ki imajo veliko stikov s tujino in mednarodni krog strank. Izkušnje naših diplomantov in diplomantk potrjujejo, da študij Češkega jezika in književnosti ponuja izredno širok nabor zaposlitvenih možnosti v različnih panogah na trgu dela, kjer se uveljavljajo kot prevajalci, tolmači, lektorji, učitelji, kulturni posredniki, uredniki, svetovalci, novinarji itn.

Ker je program dvopredmeten, študij češčine v kombinaciji z drugimi jezikoslovnimi ali humanističnimi programi poveča zaposljivost diplomantov, saj obvladujejo dve strokovni področji. Obenem pa usmerjenost v interdisciplinarno reševanje problemov zvišuje njihovo fleksibilnost in zaposlitvene možnosti na trgu dela.

Kontakti za nadaljnje informacije

Oddelčno tajništvo

Anežka Kočalkova
anezka.kocalkova@ff.uni-lj.si
Soba 5/2/4 (Tobačna 5)

Telefon:

+386 1 244 20 50

Uradne ure:

od ponedeljka do petka
od 11.00 do 13.00

Skrbnik študijskega programa

Bojana Maltarić
bojana.maltaric@ff.uni-lj.si

Spletna stran oddelka:

<https://slavistika.ff.uni-lj.si/>

Za dodatne informacije o študiju se lahko obrnete tudi neposredno na študente in študentke Filozofske fakultete, in sicer na elektronski naslov tutorstvo@ff.uni-lj.si.

Zakaj študirati češki jezik in književnost

»Študij češčine močno presega zgolj učenje jezika. Prva stopnja študentom omogoča poglobljeno pridobivanje znanja na področju literature, zgodovine in Češke na splošno, dotakne pa se tudi bistva same slavistike. Po končanem študiju se poleg dobrega znanja češkega jezika mimogrede pridružita tudi kar solidno razumevanje slovaščine in vsaj nekolikšno razumevanje poljščine. Ker prostori zabodne slavistike niso v glavni stavbi Filozofske fakultete, pač pa na Tobačni, je vzdušje prijetno, luštkano, majčkeno in fajn. Tudi profesorji so super. Skratka, študij češčine se je izkazal za zelo prijetno akademsko izkušnjo.«

– Lana Zorko, absolventka 2. stopnje

»Študenti češčine pridobijo izkušnje in znanje o češkem jeziku, kulturi, zgodovini, navadab, književnosti in različnih dogodkih in osebnostih, ki Češko naredijo Češko. Nove izkušnje in poglobitev znanja prinašajo pestre oddelčne ekskurzije in poletne šole, ki jih toplo priporočam. Zabavnih in poučnih aktivnosti na oddelku ne manjka, od zabavnih velikonočnih delavnic, Slovanskega in Božičnega večera pa vse do prevajalskih delavnic in filmskih večerov – vsak najde kaj zase, obenem pa si soustvarjalec majbne, a močne akademske družine.«

– Tena Šokman, absolventka 2. stopnje